

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Aluekehittämisen keskustelu 2022

**Kanta-Hämeen keskusteluteemojen kiteytys ja
yhteistyöasiakirja**

23.2.2022

Kanta-Hämeen tilannekuva

Poikkeamat kansallisesta tilannekuvasta

- Kanta-Hämeen TKI-panos asukasta kohti on maakunnista alhaisimpia
- Erityisesti kansainvälisen TKI-hankerahoituksen taso on alhainen
- Kanta-Hämeen kansainvälisyys on vahvistunut, mutta se on yhä keskimääräistä alhaisempi
- Kanta-Hämeen työpaikkaomavaraisuus on maakuntien alhaisin
- Kanta-Hämeestä pendelöidään eniten muihin maakuntiin
- Kanta-Hämeessä on erittäin vahvaa luonnonvara-alan sekä bio- ja kiertotalouden osaamista, koulutusta, tutkimusta ja yritystoimintaa
- Kanta-Hämeellä on mahdollisuus nousta kestäväen ruokajärjestelmän edelläkävijämaakunnaksi

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

Keskusteluteemat Kestävän kasvun Häme 2022-2025 maakuntaohjelmasta

Maakuntaohjelman kärjet

Kestävän kasvun TKI – Häme kytkeytyy kansainvälisiin verkostoihin ja arvoketjuihin

- Luonnonvarat, kulutus ja materiaalikierron kiertotalouden keskiössä
- Kestävän ruokajärjestelmän edelläkävijämaakunta
- Älykkäät palvelut ja tuotantoprosessit uudistuvassa liiketoiminnassa
- Älykästä, vastuullista ja kestävää muotoilua

Kestävän kasvun osaaminen, työllisyys ja osallisuus – Näytön paikka nopeasti uudistuvassa työelämässä ja koulutuksessa

- Tulevaisuuden työelämä ja työllistyminen on monimuotoista ja mahdollistavaa
- Tulevaisuuden osaaminen ja osaamisen jatkuva kehittäminen
- Tarvitsemme kansainvälisiä osaajia pärjätäksemme globaalissa kilpailussa

Kestävän kasvun infra

- Tavoitteena kaikille sujuva arki ja helpot liikkumisen mahdollisuudet
- Asumisen, elämisen ja työskentelyn uudet tavat

Hämeen keskusteluteemat

1. Osaavan työvoiman saatavuus

- työvoiman liikkuvuus, saavutettavuus (kestävän kasvun infra)
- kansainväliset osaajat, kansainvälistyminen (kestävän kasvun osaaminen)

2. Kestävän kasvun TKI

- luonnonvarat, kulutus ja materiaalikierron
- kestävän ruokajärjestelmän edelläkävijämaakunta

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Keskusteluteemojen kiteytys/ yhteistyöasiakirja

Dokumenteista muodostuu kunkin maakunnan ALKE-keskustelun lopputulema eli osapuolien hyväksymä yhteistyöasiakirja.

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Kanta-Hämettä vaivaa tietyillä toimialoilla ja osaajaryhmissä työvoimapula, vaikka samaan aikaan esiintyy työttömyyttä. Tilanne vaikeutuu väestön ikääntyessä.</p>	<p>Saavutettavuuden ja liikkumisen vahvistaminen erityisesti Suomen kasvukäytävällä.</p>	<p>Kehitämme Kanta-Hämettä ja Suomen kasvukäytävää yhä vahvemmaksi yhtenäiseksi työmarkkina-, liiketoiminta- ja yhteistoiminta-alueeksi, joka houkuttelee käytävän varren seuduille yrityksiä, osaajia ja kansainvälisiä sijoituksia.</p> <p>Panostamme maakunnassamme vetovoimatekijöihin, jotka tekevät meistä kansainvälisesti kiinnostavan paikan työskennellä ja asua. Luotamme vahvuksiimme ja luomme maakunnastamme myönteistä mielikuvaa, joka erottaa meidät kilpailijoistamme.</p>
<p>Maakuntamme työpaikkaomavaraisuus on Suomen pienin. Meiltä pendelöidään sisään ja ulos eniten koko maassa.</p>	<p>150.000 €</p>	
<p>Myönteisestä kehityksestä huolimatta maakuntamme yleinen kansainvälistymisen aste on vielä matala. Olemme eurooppalaisessa ja globaalissa kilpailutilanteessa kansainvälisten osaajien houkuttelussa Hämeeseen. Kansainvälisiä osaajia löytyy sekä Suomesta että ulkomailta. Tarvitsemme heitä turvataksemme ja vahvistaaksemme kilpailukykyämme.</p>	<p>Maakunnan kansainvälistyminen, kansainväliset osaajat.</p>	
	<p>150.000 €</p>	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<p>Suomen kasvukäytävän kehittäminen monipaikkaisen työn ja asumisen vyöhykkeenä ja kokeilutoiminnan alustana</p> <p>Pääradalla Tampere-Helsinki välille toteutetaan 5G-kyvykkyys ja myöhemmin sen mahdollistamana esimerkiksi drone-kokeilukäytävä lennonjohdon ja logistiikan pilotointiin.</p>	<p>Syntyy liikkuvan työn ja opiskelun sekä liikkuvan palvelutarjonnan mullistava digitaalinen alusta. Samalla syntyy kokeilu ympäristö ja palveluiden kehittämisen ponnistus alusta kansainvälisillekin markkinoille</p>	<p>HL koordinoi ja osarahoittaa kehittämistoimia. Kiinnostusta aiheeseen on sekä VR:llä että teleoperaattoreilla. Kasvukäytävätyössä huomioidaan miten ihmisten liikkuminen on mm. pandemian myötä muuttumassa.</p>
<p>Hämeen liitto, Suomen kasvukäytävä, TEM</p>		<p>Kokeilutoiminnan rahoitusmahdollisuudet, esim. BF (drone-lennonjohdon kokeilukäytävä) Suomen kasvukäytävän verkostohankkeen kansallinen AKKE-rahoitus</p>
<p>Maakunnallisen maahanmuutto-ohjelman valmistelu. Maahanmuuttajien rekrytointi- ja asettautumispalvelujen kehittäminen asiakaslähtöisiksi</p>	<p>Häme on kansainvälisesti houkutteleva paikka asua ja työskennellä. Maahanmuuttajien kotoutuminen helpottuu. Kansainvälisen rekrytoinnin kanavat tunnetaan ja niitä käytetään.</p>	<p>Hämeen maahanmuuttoasioiden toimikunta. Team Finland -verkosto.</p>
<p>Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto</p>		<p>Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan toimeenpano yhteistyössä aluetoimijoiden kanssa, ml. maahanmuuttokäytänteiden kehittäminen ja lupamenettelyjen vauhdittaminen</p>
<p>Yritysten kansainvälistymisvalmiuksien kehittäminen kansainvälisten rekrytointien toteuttaminen, ensimmäisen vaiheen kansainvälistymisosaamisen kehittäminen pitäisi sisällään esim. harjoittelu-, kesä- tai oppinäytetyöpaikan tarjoamisen kv- opiskelijalle</p>	<p>Yrityselämä rohkaistunut vastaanottamaan entistä enemmän kansainvälisiä osaajia parantamalla omia valmiuksiaan</p>	<p>Talent Boostin ja koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan toimenpiteet ja niiden kytkeytyminen alueen toimiin.</p>
<p>HAMK</p>		<p>Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan toimeenpano yhteistyössä aluetoimijoiden kanssa</p>

Kestävän kasvun TKI

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
Haluamme tehdä niitä asioita, jotka ovat hyviä ja oikeita, joissa olemme vahvoja tai voimme tulla sellaisiksi ja jotka ovat toteutettavissa ja rahoitettavissa. Kanta-Hämeen T&K-intensiteetti on tällä hetkellä maakunnista viidenneksi heikoin. Kanta-Hämeessä on vahva bio- ja kiertotalouden toimialakokonaisuus, johon mukaan luetaan teolliset symbioosit. Ympäristö- ja luonnonvarat sekä niihin perustuva teollisuus ja TKI-toiminta ovat maakunnallemme selkeitä kilpailuetuja.	Kantahämäläisen kehittämisen tavan, innovaatioekosysteemin rakentaminen.	Vahvistamme suunnitelmallisesti tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI) ja kehitämme sitä tukevaa infrastruktuuria tiiviissä yhteistyössä maakuntamme vahvojen veturiyritysten kanssa. Nopeutamme ja vauhditamme hämäläisen tutkimuksen ja yritys yhteistyön tulosten kansainvälistä pilotointia ja kaupallistamista. Luomme kumppanuuksia sellaisten yhteistyötahojen kanssa, joilla on kokemusta ja jotka ovat aktiivisia kansainvälisessä yhteistyössä.
	250.000 €	
	Kestävän ruokajärjestelmän edelläkävijämaakunta.	
	100.000 €	
Luonnonvarat, kulutus ja materiaalikierrot kiertotalouden keskiössä	165.000 €	

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☐	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☒	Aluekehittämisen toimintamalli

Kestävän kasvun TKI

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
<ul style="list-style-type: none"> Maakunnallisen innovaatioekosysteemyön toteuttaminen Kanta-Hämeessä. Selvitetään tarkemmin mm. millaisia pullonkauloja pk-yritysten soveltavan tutkimuksen hankkeiden rahoituksessa on	Kanta-Hämeeseen rakentuu eurooppalainen maakunnallinen innovaatioekosysteemi (IES), joka vahvistaa tasapuolisesti kaikkia kolmea tasavahvaa seutukuntaa sekä neloskierron mukaisesti koko arvoverkon toimijoiden yhteistyötä. IES tukee älykkään erikoistumisen TKI-kärkien ja maakuntaohjelman tavoitteiden toimeenpanoa sekä maakunnan digitaalista ja vihreää siirtymää. IES tukee ylläluellista ja kansainvälistä yhteistyötä. IES edistää Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista vuoteen 2035 mennessä.	Maakunnan rahoitusvälineet: Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman rahoitus
Hämeen liitto, maakunnan kehittäjät, HAMK, TEM		AKKE-määräraha maakunnallisen innovaatioekosysteemyön käynnistämiseen.
<ul style="list-style-type: none"> Hämäläisen ruokajärjestelmän uudistaminen kestäväksi ja vähähiiliseksi. Varmistetaan että maaseutu yrityksillä on riittävästi tietoa palveluista ja rahoituksesta yritystoiminnan kehittämiseksi Hämeen liitto, Päijät-Hämeen liitto, HAMK, LAB, Koulutuskeskus Tavastia, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä, Luke, MTK Häme, Pro Agria, elinkeino-yhtiöt	Kestäväksi ja vähähiiliseksi uudistuva hämäläinen ruokajärjestelmä (Kestävän Kasvun Häme 2022-2025 –maakuntaohjelma) ja sen ekosysteeminen käynnistäminen edistää ruokamurrosta sekä Suomen ja EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista vuoteen 2035 mennessä. Keskiössä teollisuuden ja tuotannon kannustaminen vihreään talouteen sekä kulutustapojen muuttaminen. Kanta-Häme sitoutuu EU:n Green Deal -sopimuksen tavoitteeseen "Pellolta pöytäin: reilun, terveyttä edistävän ja ympäristöstävällisen elintarvikejärjestelmän kehittäminen" ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Toteutetaan ruokajärjestelmän uudistaminen osana Kanta-Hämeen kiertotalouden tielkarttaa. Globaalisti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ruuan tuotannon ja –kulutuksen ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys tarkastelua. Rakentamalla kestävän ruokajärjestelmän luodaan myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia toimijoille ruuan tuotannon ja kulutuksen arvoketjussa.	Maakunnan rahoitusvälineet: Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman rahoitus, uuden CAP-ohjelman rahoitus 2023 alkaen sekä soveltuvin osin erilaiset yritystutkimusmuodot.
<ul style="list-style-type: none"> Biotalous ja kestävä tulevaisuuden teollisuus. Smart Systems and Biotechnology Center osana Bioeconomy Innovation Hubia (RUN Eurooppa –yliopisto) Biotalousstrategian alueellinen toimeenpanosuunnitelma	Kanta-Hämeessä toteutetaan bio- ja kiertotalouden innovaatioekosysteemi Kanta-Hämeen kiertotaloustielkartan mukaisesti ja osana rakentuvaa maakunnallista innovaatioekosysteemiä. Hyödynnetään alustatalouden mahdollisuuksia sekä digitalisuutta kansainvälisen toimintaympäristön ja kumppanuussuhteiden luomisessa. HAMK tulee rakentamaan yhdessä yritysten ja tutkimusverkostojensa kanssa Smart Systems and Biotechnology Centerin, jonka tavoitteena on erityisesti älykkyyteen ja biotalouteen pohjautuvien kestävien ratkaisujen etsiminen. Center pohjautuu HAMKin neljän tutkimusyksikön toimintaan sekä niitä tukevaan koulutukseen. Smart Systems and Biotechnology Center on myös keskeinen osa Bioeconomy Innovation Hub:ia, jota rakennetaan RUN Eurooppa -yliopistossa.	Valtioneuvoston välineet: AKKE-määräraha hämäläisen ruokajärjestelmän uudistamiseen ja ylläluellisen ekosysteemin yhteistyön rakentamiseen (Kanta-Häme ja Päijät-Häme).
HAMK ja soveltuvin osin maakunnan muut toimijat, RUN Eurooppa –yliopistopartnerit		Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 –ohjelman rahoitus; HAMK, osaaminen ja tutkimus
		AKKE-määräraha Smart Systems and Biotechnology Centerin käynnistämis-toimenpiteisiin osana Bioeconomy Innovation Hub:ia (RUN Eurooppa –yliopisto) Biotalousstrategia

Muut johtopäätökset

Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus

- OKM pyytää maakuntien liitoilta lausunnot korkeakoulujen tulossopimusten välitarkastelun yhteydessä syksyllä 2022, alueen ja elinkeinoelämän tarpeita voi kanavoida tätä kautta
- Korkeakoulujen digivisio joustavoittaa koulutuksen järjestämistä ja parantaa saavutettavuutta
- AMK:ien ylemmän korkeakoulututkinnon nimikeasian osalta keskustelu jatkuu HAMK-OKM -akselilla
- Kv-osaajien rekrytointiin ohella kohtaanto-ongelmaan myös muita ratkaisuja
  - Pohjoismainen työvoimapalvelumalli, rekrytointitukikokeilu
  - Sote-henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi ohjelma on juuri käynnistetty
  - Työ 2030 –ohjelma, työn ja työhyvinvoinnin kehittäminen

Kestävän kasvun TKI

- Parlamentaarisen tki-tiekarttatyön toimeenpanon rahoitusratkaisuja odotetaan kevään budjettiriihestä
- Kestävä ruokajärjestelmä –kokonaisuuden kannalta merkittävä myös kotimainen kala, edistämishjelman rahoitusta haettavissa ELY-keskuksista
- Kemera- ja muut valtakunnalliset rahoituslähteet
- Luke ja HAMK ovat maakunnassa avaintoimijoita, joiden osaaminen on ensiarvoisen tärkeää kestävän kasvun kannalta
- Valtioneuvoston tuki laajempien ja vaikuttavampien hankekokonaisuuksien rakentamiseen alueilla eri rahoitusvälineiden avulla.

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

**Asiantuntijuus
intohimona.**